

სამაგისტრო პროგრამა: პოლიტიკური მეცნიერება
საგამოცდო საკითხები

ზოგადი კურსი

საკითხები

პოლიტიკური მეცნიერების სპეციალობით მაგისტრატურაში შემსვლელთათვის

1. პოლიტიკის განსაზღვრება

პოლიტიკა როგორც სახელმწიფოს მართვის ხელოვნება. პოლიტიკა როგორც საჯარო პროცესი. პოლიტიკა როგორც კომპრომისი და კონსენსუსი. პოლიტიკა როგორც ხელისუფლება.

2. პოლიტიკის შესწავლა

მიდგომები პოლიტიკის შესწავლისადმი. ფილოსოფიური ტრადიცია. ემპირიული ტრადიცია. მეცნიერული ტრადიცია. უახლესი ტენდენციები (სახოგადოებრივი არჩევანის თეორია; ფემინიზმი; პოსტმოდერნიზმი; ახალი ინსტიტუციონალიზმი). შეიძლება თუ არა პოლიტიკის შესწავლა იყოს მეცნიერული. ცნებები, მოდელები და თეორიები.

3. პოლიტიკური სისტემები

პოლიტიკური სისტემის ცნება. პოლიტიკური სისტემების კლასიფიკაციის მნიშვნელობა. კლასიკური ტიპოლოგიები (არისტოტელე, ჰობსი, ლოკი, მონტესკიე). "სამი მსოფლიოს" ტიპოლოგია. თანამედროვე მსოფლიოს რეჟიმები (დასავლური პოლიარქიები, ახალი დემოკრატიები, აღმოსავლეთაზიური რეჟიმები, ისლამური რეჟიმები, სამხედრო რეჟიმები).

3. პოლიტიკური იდეოლოგიები

პოლიტიკური იდეოლოგიის ცნება.

ლიბერალიზმი. ლიბერალიზმის ელემენტები. კლასიკური ლიბერალიზმი. თანამედროვე ლიბერალიზმი. ნეოლიბერალიზმი

კონსერვატიზმი. კონსერვატიზმის ელემენტები. პატერნალისტური კონსერვატიზმი. "ახალი მემარჯვენეები". ნეოკონსერვატიზმი.

სოციალიზმი. სოციალიზმის ელემენტები. მარქსიზმი. მარქსიზმის ელემენტები. ორთოდოქსული მარქსიზმი. თანამედროვე მარქსიზმი. სოციალ-დემოკრატია. მესამე გზა.

სხვა იდეოლოგიური ტრადიციები. ფაშიზმი. ანარქიზმი. ფემინიზმი. ეკოლოგიზმი. რელიგიური ფუნდამენტალიზმი.

4. დემოკრატია

დემოკრატიის განსაზღვრება. ხალხის ცნება. როგორ უნდა მართავდეს ხალხი. ხალხის ხელისუფლების ფარგლები. პირდაპირი და წარმომადგენლობითი დემოკრატია.

დემოკრატიის მოდელები. კლასიკური დემოკრატია. სამეურვეო დემოკრატია. განვითარების დემოკრატია. სახალხო დემოკრატია.

დემოკრატია პრაქტიკაში. ლიბერალური დემოკრატია. პლურალისტური მიდგომა. ელიტისტური მიდგომა. კორპორატივისტული მიდგომა. "ახალი მემარჯვენეების" მიდგომა. მარქსისტული მიდგომა.

5. სახელმწიფო

სახელმწიფოს ცნება. სახელმწიფოს თეორიები. პლურალისტური სახელმწიფო. კაპიტალისტური სახელმწიფო. სახელმწიფო-ლევიათანი. პატრიარქალური სახელმწიფო.

სახელმწიფოს როლი. მინიმალური სახელმწიფო. განვითარების სახელმწიფო. კოლექტივისტური სახელმწიფო. ტოტალიტარული სახელმწიფოები. გლობალიზაცია და სახელმწიფო. სუბსახელმწიფოებრივი მართვა.

6. ერები და ნაციონალიზმი

ერის ცნება. ერები როგორც კულტურული ერთობები. ერები როგორც პოლიტიკური ერთობები.

ნაციონალიზმის სახეები. ლიბერალური ნაციონალიზმი. კონსერვატიული ნაციონალიზმი. ექსპანსიონისტური ნაციონალიზმი. ანტიკოლონიალური ნაციონალიზმი.

პოლიკულტურალიზმი. ერი-სახელმწიფოს მომავლის საკითხი.

7. გლობალიზაცია

გლობალიზაციის ცნება. გლობალიზაციის ფაქტორები და ტენდენციები. გლობალიზაციის კონცეფციები. რეგიონალიზაცია. ევროკავშირი. მსოფლიო მთავრობის იდეა. გაერო.

8. საშინაო პოლიტიკა

ცენტრალიზაციის და დეცენტრალიზაციის ცნებები. "ცენტრი-პერიფერიის" ურთიერთობები. ფედერაციული სისტემები. ფედერალიზმის დამახასიათებელი ნიშნები. ფედერალიზმის პლიუსები და მინუსები. უნიტარული სისტემები. ადგილობრივი მთავრობა. დევილუცია (უფლებამოსილებათა გადაცემა).

ეთნიკური და ადგილობრივი პოლიტიკა. ეთნიკური პოლიტიკის გამოცოცხლება. ადგილობრივი პოლიტიკა.

9. ეკონომიკა და საზოგადოება

ეკონომიკური სისტემის ცნება. კაპიტალიზმის სახესხვაობები. სამეწარმეო კაპიტალიზმი. სოციალური კაპიტალიზმი. კოლექტიური კაპიტალიზმი. მართული თუ უმართავი კაპიტალიზმის საკითხი.

სოციალიზმის სახესხვაობები. სახელმწიფო სოციალიზმი. საბაზრო სოციალიზმი. ეკონომიკაში "მესამე გზის" საკითხი.

სოციალური სტრუქტურა და მისი კატეგორიები. საზოგადოებრივი კლასი. კლასობრივი პოლიტიკის აღმავლობა და დაცემა. ანდერკლასი. რასა. სქესი.

10. პოლიტიკური კულტურა და ლეგიტიმურობა

ცნობიერებაში მიმდინარე პოლიტიკა: კულტურა და კომუნიკაცია. სამოქალაქო კულტურა და იდეოლოგიური ჰეგემონია. მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები და პოლიტიკური კომუნიკაცია. სოციალური კაპიტალის დეგრადაციის საკითხი.

ლეგიტიმურობა და პოლიტიკური სტაბილურობა. ხელისუფლების ლეგიტიმაცია. ლეგიტიმურობის კრიზისი. რევოლუციის მიზეზები. რევოლუციის მარქსისტული თეორიები. რევოლუციის არამარქსისტული თეორიები.

11. წარმომადგენლობა, არჩევნები და ხმის მიცემა

წარმომადგენლობის არსი. წარმომადგენლობის თეორიები (მინდობილობის მოდელი, დელეგირების მოდელი, სამანდატო მოდელი, პროპორციული წარმომადგენლობა).

არჩევნები. არჩევნების ფუნქციები. საარჩევნო სისტემები. ელექტორალური ქცევა. ხმის მიცემის თეორიები. პარტიასთან იდენტიფიკაციის მოდელი. სოციოლოგიური მოდელი. რაციონალური არჩევანის მოდელი. გაბატონებული იდეოლოგიის მოდელი.

12. პარტიები და პარტიული სისტემები

პარტიული პოლიტიკა. პარტიების ტიპები. პარტიების ფუნქციები (წარმომადგენლობა, ელიტის ფორმირება და შევსება, მიზნების განსაზღვრა, ინტერესების არტიკულაცია და მათი აგრეგირება, სოციალიზაცია და მობილიზაცია, მთავრობის ორგანიზება). პარტიული ორგანიზაციები: ხელისუფლების შიდა განაწილება. პარტიული სისტემები. ერთპარტიული სისტემები. ორპარტიული სისტემები. სისტემები დომინირებული პარტიით. მრავალპარტიული სისტემები. პარტიების როლის შემცირების ტენდენცია.

13. საზოგადოებრივი ჯგუფები, ინტერესთა ჯგუფები და საზოგადოებრივი მოძრაობები

საზოგადოებრივი ჯგუფები პოლიტიკაში. ჯგუფების ტიპები: ტრადიციული (თემური) ჯგუფები, ინსტიტუციონალური ჯგუფები, ასოციაციური ჯგუფები.

პოლიტიკაში ჯგუფების მონაწილეობის მოდელები: პლურალიზმის მოდელი, კორპორატივიზმის მოდელი, "ახალი მემარჯვენეების" მოდელი.

პოლიტიკაში ჯგუფების მონაწილეობის პრაქტიკა: ინტერესთა ჯგუფების მნიშვნელობა. რა გავლენას ახდენენ ჯგუფები პოლიტიკაზე.

საზოგადოებრივი მოძრაობები. ახალი სოციალური მოძრაობები.

14. კონსტიტუცია.

კონსტიტუციის ცნება. კონსტიტუციების კლასიფიკაცია. კონსტიტუციის მიზნები. სახელმწიფო იურისდიქციის განსაზღვრა. ზოგადი ფასეულობებისა და მიზნების დადგენა. მმართველობის სტაბილურობის უზრუნველყოფა. თავისუფლებათა დაცვა. რეჟიმების ლეგიტიმაცია.

15. სამართალი და სასამართლო სისტემები

სამართალი. სამართალი, მორალი და პოლიტიკა. სასამართლო ხელისუფლება. არიან თუ არა მოსამართლეები პოლიტიკური ფიგურები. აკეთებენ თუ არა მოსამართლეები პოლიტიკას.

16. საკანონმდებლო ხელისუფლება

საკანონმდებლო კრებების როლი. საპარლამენტო და საპრეზიდენტო სისტემები. საკანონმდებლო კრებების ფუნქციები (კანონშემოქმედება, წარმომადგენლობა, დაკვირვება და კონტროლი, პოლიტიკური რეკრუტირება და მომზადება, რეჟიმის ლეგიტიმაცია).

საკანონმდებლო კრებების სტრუქტურა. ერთპალატიანი და ორპალატიანი საკანონმდებლო კრებები. კომიტეტები. საკანონმდებლო კრებების საქმიანობა. საკანონმდებლო ორგანოების როლი პოლიტიკაში. საკანონმდებლო ორგანოების როლის შემცირების ფაქტორები (დისციპლინირებული პოლიტიკური პარტიები, დიდი მთავრობა, ლიდერობის ნაკლი, ინტერესთა ჯგუფები და მასმედიის ხელისუფლება).

17. აღმასრულებელი ხელისუფლება

აღმასრულებელი ხელისუფლების როლი. აღმასრულებელი ხელისუფლების პოლიტიკური როლის ფუნქციები (ცერემონიალური ხასიათის მოვალეობანი, კონტროლი პოლიტიკის განხორციელებაზე, პოლიტიკური ლიდერობა, სახელმწიფო სამსახურის მართვა, გადაწყვეტილებების მიღება კრიზისულ სიტუაციებში).

ხელისუფლება სახელმწიფოს აღმასრულებელ სისტემაში: ვინ მართავს? პრეზიდენტები. პრემიერ-მინისტრები. მინისტრთა კაბინეტი.

18. პოლიტიკური ლიდერობა

ლიდერობის თეორიები. ლიდერობის ფუნქციები. ლიდერთა ტიპები. ლიდერობის სტილი.

19. სახელმწიფო სამსახური

ბიუროკრატის თეორიები. ბიუროკრატია როგორც ადმინისტრაციული მანქანა. ბიუროკრატია როგორც ხელისუფლება. ბიუროკრატია როგორც თვითგანვითარებადი სისტემა.

ბიუროკრატის როლი. ბიუროკრატის ფუნქციები. ადმინისტრაციული მართვა. სათათბირო და საკონსულტაციო ფუნქცია. ინტერესების არტიკულაცია. პოლიტიკური სტაბილურობის შენარჩუნება. სახელმწიფო სამსახურის ორგანიზება.

ბიუროკრატის ხელისუფლება. ბიუროკრატის ხელისუფლების წყაროები. ბიუროკრატის კონტროლის გზები. სახელმწიფო სამსახურის პოლიტიზება. კონტრბიუროკრატია.

20. პოლიტიკური პროცესი და პოლიტიკური სისტემის ფუნქციონირება
პოლიტიკური პროცესი. გადაწყვეტილებათა მიღების თეორიები. რაციონალური არჩევანის მოდელი. ემპირიული მოდელი. ორგანიზაციულ-ბიუროკრატიული მოდელი. იდეოლოგიური ფაქტორების როლი.

პოლიტიკური პროცესის სტადიები. პოლიტიკის ინიცირება. პოლიტიკის ფორმულირება. პოლიტიკის რეალიზება. პოლიტიკის შეფასება.

პოლიტიკური სისტემის ფუნქციონირება. სტაბილურობის კრიტერიუმები. ეკონომიური განვითარების კრიტერიუმი. ადამიანის უფლებათა კრიტერიუმი. დემოკრატიულობის კრიტერიუმი.

ლიტერატურა

ძირითადი:

1. პოლიტიკა და პოლიტიკური მეცნიერება. ნაწილი I. თბ., 2006
2. პოლიტიკა და პოლიტიკური მეცნიერება. ნაწილი II. თბ., 2006
3. **Heywood. Politics. Second edition. 2003; Э.Хейвуд. Политология: Учебник для студентов вузов. М., 2005**
4. **R. I. Jackson, D.Jackson. Acomparative Introduction to Political science. New Jersey, 1997.**

დამატებითი:

5. გ.მკურნალიძე, მ.ხამხაძე. პოლიტოლოგია. თბ., 2000
6. პოლიტოლოგია. თბ. თსუ, 2004
7. ვ.შუბითიძე, ო.დავითაშვილი. პოლიტოლოგია. პოლიტიკური ტექნოლოგიები. თბ., 2002
8. ვ.ჭანია. პოლიტოლოგიის საფუძვლები. თბ., 2000
9. ენდრიუ ჰეივუდი. პოლიტიკური იდეოლოგიები. შესავალი კურსი. თბ. 2004.
10. **М.Денкэн. Политическая наука. М., 1993**
11. **Категории политической науки. Учебник. Руководитель авторского коллектива А.Ю.Мельвиль. М., 2002**
12. Политика: Толковый словарь. Originally published by Oxford University Press. Под ред. А.Маклина. М., 2001
13. Современная политическая теория. Автор-составитель Д.Хэлд. М, 2001
14. А.И.Соловьев. Политология: Политическая теория, политические технологии. М., 2000

